

~čarouné~ SLOVENSKO

ŽIVOTNÝ ŠTÝL • CESTOVANIE • ŠIKOVNÍ ĽUDIA • ZAUJÍMAVOSTI

MAREC 2022

Krátke túry

Kde sa príliš nezaťahate

Strážca Záhoria
Hrad Korlátko láka
na ticho a pokoj

Štrbské Pleso
ožilo pred 150 rokmi

Perla
Tatier

4,10 €

Na horskej chate v Malej Fatre • Korzo Zálesie • Vitráže

Kúpte si predplatné magazínu *Čarovné Slovensko*

*Spoznávajte krásu
našej krajiny po celý rok*

Každý predplatiteľ získa

- ♦ Nadčasový magazín, ku ktorému sa bude môcť vracieť opakovane, priamo do schránky
- ♦ Reportáže zo zaujímavých miest
- ♦ Tipy na výlety a túry
- ♦ Príbehy o šikovných Slovákoch a Slovenkách
- ♦ Unikátne fotografie z našej krajiny
- ♦ Praktické rady
- ♦ Sezónne recepty
- ♦ 20 % zľavu na kúpu knihy Čarovné Slovensko
- ♦ Všetko slovenské, o čom sa oplatí vedieť

Objednávajújte na Hnkonto.sk alebo oskenujte QR kód

EDITORIÁL

Milí čitatelia,

myslím si, že nebudem preháňať, ak poviem, že Vysoké Tatry sú náš klenot, srdcovka zrejme mnohých z nás. Už na prvý pohľad absolútne fascinujúce, naživo priam magicky príťažlivé, a ako zistíte v tomto čísle Čarovného Slovenska, tak aj s neuveriteľne zaujímavou históriou. My sme sa tentoraz pozreli bližšie na vznik Štrbského Plesa, bez návštevy ktorého sa mnohým výlet do Tatier ani neráta. Ak by sme sa trochu vrátili v čase, zaujímavé a zrejme aj kľúčové sú 13. a 14. storočie, keď došlo k rozparcelovaniu územia Západných, Vysokých a Belianskych Tatier a obrovské bohatstvo získali od panovníka viaceré známe rody spod Tatier. Medzi nimi aj Szentiványiovcí, ktorí sa neskôr stali najzámožnejšou zemianskou rodinou Liptova. Jozef Szentiványi, ktorý sa zaslúžil o vznik osady Štrbské Pleso pred 150 rokmi, precestoval kus sveta, ale po vojenskej službe sa venoval už iba správe rozsiahlych rodinných majetkov. Keď sa delil majetok, nikto z jeho rodiny Štrbské Pleso nechcel, no v tomto bode sa Jozef stáva jeho priam osudovým mužom. Pleso dal okolo roku 1860 zarybníť a v roku 1872 nechal na jeho južnom brehu postaviť súkromnú poľovnícku chatku. Práve vtedy a práve tu sa zrodili základy neskoršej osady. Štrbské Pleso sa vďaka Szentiványimu a jeho pohostinnosti rozvíjalo, postupne v osade budoval ďalšie vily a objekty, pribúdali návštevníci vrátane tých najurodzenejších. Jazero prirodzene využíval ako súčasť programu pre hostí, v ponuke bol športový rybolov, kúpanie i člnkovanie, na brehu bolo aj prírodné kúpalisko. Vráťme sa však o tých 150 rokov dozadu, do spomínanej chatky, ktorá pôvodne vznikla preto, aby sa mal majiteľ so svojimi hosťami kde uchýliť pri svojich potulkách. Tá mala priam strategickú polohu, od vchodových dverí viedol chodník rovno k plesu, a tak zakrátko začali o malé osvieženie či nocľah prejavovať záujem aj iní záujemcovia než len pozvaní hostia. Majiteľ teda chatku sprístupnil aj širokej verejnosti, a tak v roku 1873 vznikla prvá ubytovňa. A viete, prečo sa práve Štrbské Pleso, o ktorom už v 19. storočí písali ako o Perle Horného Uhorska, stalo takou vychytenou lokalitou, ktorou je dodnes? Čarovné Slovensko zistilo mnoho zaujímavých informácií, nalistujte si stranu 12 a dozviete sa ich aj vy.

Róberta Karpinská, šéfredaktorka
roberta.karpinska@carovneslovensko.sk

*Štrbské Pleso
nikto z rodiny
nechcel.*

Sledujte nás na sociálnych sieťach

www.facebook.com/magazincarovneslovensko

www.instagram.com/carovne_slovensko
[#carovneslovensko](https://www.instagram.com/carovneslovensko)

18

26

42

8 Čarovné oko

Miesto na vaše unikátne fotografie z potuliek po Slovensku.

10 Štrbské Pleso má 150

Mnohým turistom sa návšteva Vysokých Tatier ani neráta, ak na pár hodín nejdú na Štrbské Pleso. Už v 19. storočí o ňom písali ako o perle Tatier. A práve teraz je 150 rokov od založenia osady Štrbské Pleso.

18 Čím vyššie, tým viac človekom

Už len posledná zákruta, záverečný stupáčik a pred nami sa otvorí zasnežená stráň, kde sa v objatí stromov týči horská chata pod vrchom Suchý v Krivánskej časti Malej Fatry.

„ujali“ nadšenci a dobrovoľníci, vďaka ich snahe je z neho miesto, kde ľudia radi oddychujú.

42 Kráčať s úsmevom

Dostala vaša kondícia po zime na frak, ale aj tak chcete ísť niekam na túru? Dá sa to, aj keď nevládzete, len si treba nájsť trasu ako na mieru ušitú.

48 Bociany deti nenosia

Od nepamäti ľudia verili, že ak sa im na komíne zahniezdi bocian, budú mať šťastie, a s napätím čakali, či ten „ich“ pár prileťí. Tieto veľké vtáky fascinujú ľudí aj dnes a ktovie, možno sú naozaj nositeľmi šťastia.

26 Všade samé srdiečka

Pri potulkách v prírode sa dajú nájsť na rôznych miestach. Verte, že keď počas túry nájdete kamienok v tvare srdca, hneď je vám krajšie na duši. Ale príroda je oveľa štedrejšia...

36 Strážca Záhoria

Chátral stovky rokov, aby sa opäť dočkal pozornosti. Hradu Korlátka nad obcou Cerová sa

Foto na titulke:
Viktor Beličák
@ travelbedeker

54 Kožušiny zahrejú a zútulnia

Všade, kde v interiéri použijeme kožušinu, získame mäkký, hrejivý až luxusný dojem.

58 Korzovanie pri „Amazonke“

V Zálesí pri Bratislave chceli vyčistiť a ochrániť prírodu od nežiaducich predmetov, až vznikol zaujímavý projekt. Stodvadsať metrov dlhé drevené mólo s rozhladňou a amfiteátrom zaujalo nielen turistov, ale aj architektov.

66 Súhra nožíkových lupeňov

„Vyrezávanie je ako blues,“ vraví spevák, hudobník a skladateľ Janko Lehotský, ktorý má originálnu záľubu – vyrezáva z kôry, pričom najčastejšie pod jeho muzikantskými rukami vznikajú tváre.

72 Zobudil legendu

Maratónky z Partizánskeho sa stali ikonou, ktorú kopírovali aj svetové značky, preslávené boli aj zimné konkordy. Dnes skvosty ožívajú a pribúdajú k nim ďalšie. V areáli bývalých Závodov 29. augusta vďaka Milanovi Foltánovi opäť cvrlikajú šijacie stroje.

78 Neprebádaný klenot

Ak budete na Liptove, navštívte jednu z najstarších pamiatok tohto kraja. Gotický Kostol sv. Martina v Martinčeku, v ktorom sa objavili vzácne nástenné maľby a tajomné nápisy.

82 Láskavý Tribeč

Hoci tomuto pohoriu priniesol nedávno väčšiu pozornosť literárny a neskôr i filmový príbeh Trhlina, nielen miestni turisti poznajú jeho skutočnú tvár oveľa dávnejšie. A tá je vlúdna a láskavá.

90 Prechod Zoborskou lesostepou

Zobor patrí k najznámejším a najcharakteristickejším vrchom Slovenska. Okolie Nitry však ponúka oveľa viac prírodných i krajinárskych zaujímavostí. Prešli sme krížom cez

Zoborskú lesostep a v jej srdci vystúpili na Meškov vrch.

96 Privoláva jar

Vrba hlavatica bola vždy súčasťou brehov riek. Využívali ju košíkari aj ľudoví liečitelia. Rozprávkarí tvrdia, že nebolo lepšie stanovište pre vodníka než „hlava“ vrby. Jemné bahniatka vrby rakyty nám zase každý rok pripomenú, že jar práve vypukla.

106 Zdravie z prírody

Nádchovník vás očarí príjemnou vôňou a v čaji aj veľmi lahodnou chuťou. Je senzačným pomocníkom nielen pri nachladnutí, ale aj pri bolestiach hlavy.

108 Slovensko. Raj halušiek

Je azda niekto, kto ich ešte neochutnal? V tejto fotostory vám prinášam rôzne verzie, ktoré som ochutnal po turistických výletoch po Slovensku.

112 Zobudiť sa v knižnici

Možno ste pred rokmi v knižnici zaspali, keď ste sa učili na skúšky, a potom ste museli vstať a odísť. Z jednej z „knižníc“ v Banskej Štiavnici vás nikto nepošle po zotmení domov. Služi totiž ako netradičné ubytovanie.

118 Keď sa slnko a sklo stretnú

Vitráž je hra farebných sklíčok, ktorú spúšťa lúč svetla. Vtedy sa zo spiaceho a z krásneho stáva živé.

126 Regál

Prinášame marcové novinky a tipy z našich obchodov...

~čarouné~ SLOVENSKO

Ročník VI., číslo 3, marec 2022, mesačník

ŠÉFREDAKTORKA:
Róberta Karpinská

SPOLUPRACOVNÍCI:
Veronika Nichta Mráziková, Katarína Abeille, Júlia Čechová,
Juraj Červenka, Richard Filipko, Dan Himič, Peter Hupka,
Zuzana Jurgová, Soňa Košíková, Petra Spišáková

ZALOMENIE A DTP:
Martina Buzinkayová

OBRAZOVÁ REDAKTORKA:
Beta Hriadelová

ÚPRAVA OBRÁZKOV:
Vratko Tóth

FOTO:
Pavol Funtál, Peter Mayer,
Miroslava Spodniaková

E-MAILOVÁ ADRESA REDAKCIE:
magazin@carovneslovensko.sk

TELEFÓNNE ČÍSLO REDAKCIE: 02/48 238 301

TITULNÁ FOTOGRAFIA: Viktor Beličák
EDITORIÁL FOTO: Katarína Kincelová

SPOLUPRACOVNÍCI FOTO:
Viktor Beličák, Juraj Červenka, Peter Kováč

ILUSTRAČNÉ FOTOGRAFIE:
Dreamstime, Shutterstock, Living4media, TASR

mafra slovakia

VÝKONNÝ RIADITEĽ:
Vladimír Mužik, tel.: 02/48 238 100
RIADITELKA OBSAHU:
Monika Hujáková, tel.: 02/48 238 210
FINANČNÝ RIADITEĽ:
Martin Mráz, tel.: 02/48 238 200
OBCHODNÁ RIADITELKA:
Katarína Michalechová, tel.: 02/48 238 106
RIADITEĽ DIGITÁLNYCH MÉDIÍ:
Denis Schvarcz, tel.: 02/48 238 442
RIADITEĽ MARKETINGU, PR A EVENTOV
Ivan Netík, tel.: 02/48 238 141
OBCHODNÁ MANAŽÉRKA:
Zuzana Koleniková, tel.: 0917 624 365
e-mail: zuzana.kolenikova@mafraslovakia.sk
PREDPLATNÉ: tel.: 0948/987 958, 0917/238 238

e-mail: predplatne@mafraslovakia.sk
online: <http://predplatne.hnonline.sk>

MAFRA Slovakia, a.s., je druhým najsilnejším
vydavateľstvom na Slovensku.
Vydáva viac ako 50 printových titulov, prevádzkuje
14 webových portálov a internetovú televíziu.

ADRESA VYDAVATELSTVA:
MAFRA Slovakia, a. s.
Nobelova 34, 836 05 Bratislava
tel.: 02/48 238 100
IČO: 51 904 446

TLAČ: WALSTEAD MORAVIAPRESS s. r. o.,
U Póny 3061, Břeclav

PREDPLATNÉ NA 12 MESIACOV:
45,10 € s DPH

CENA JEDNEHO VÝTLAČKU: 4,10 €
VOLNÝ PREDAJ: Mediaprint-Kapa, Pressegross, a. s.
REGISTRAČNÉ ČÍSLO: EV 5560/17
ISSN 2585-8009

Nevyžadujú poštu redakcia nevracia.
© Copyright MAFRA Slovakia, a. s. Autorské práva sú vyhradené a vykonáva
ich vydavateľ. Autori článkov zverejnených v tomto vydaní si v zastúpení
vydavateľom vyhradzujú právo udeľovať súhlas na rozmnožovanie a na verejný
prenos článkov, ako aj na verejné rozširovanie rozmožneniny týchto článkov
v zmysle § 33 ods. 1 písm. a) a d) autorského zákona.
Vydavateľstvo MAFRA Slovakia, a. s., je súčasťou koncernu AGROFERT.
Odborným garantom magazínu Čarouné Slovensko je Asociácia cestovného
ruchu Slovenskej republiky.

Úžasný talent

Ešte nikdy ma žiadne umelecké dielo nedojalo, až teraz, keď som videla obrázy, ktoré kreslí p. Milan Berky, o ktorom ste písali v januárovom čísle. Pri obraze Paula Newmana a afganského dievčaťa som mala slzy v očiach, ako sa také niečo vôbec dá nakresliť. Tie tváre, ktoré kreslí, sú dokonca autentickejšie ako fotografie... niečo neskutočné, tomu sa hovorí talent.

Lucia, Zlaté Moravce

Pamiatky Nitry

Veľmi ma zaujal článok o zabudnutých pamiatkach Nitry. Veľkú časť života som prežila v Nitre, takže ste mi pripomenuli moju mladosť, doslova som si zaspomínala na špecifickú vôňu, ktorá sa šíri z niektorých fabrík. Či už to bola tabačáreň, ktorá stála pod Zoborom, rovnako aromatické boli aj cukrovar či pivovar. V mlynoch zase robila časť mojej rodiny. Škoda každej zbúranej technickej pamiatky, sú súčasťou našej histórie, a mohli dodnes v inej podobe slúžiť ďalej a pripomínať nám prácu našich predkov.

Lívia z Bratislavy

Zo zákulisia

Redaktorka Veronika s fotografkou Mirkou zbožňujú knihy, takže keď počas potuliek po Slovensku narazia na zaujímavú knižnicu, sú v siedmom nebi. Na reportáži v Banskej Štiavnici si doslova zgustli, keďže celé fotenie vlastne prebiehalo v jednej veľkej knižnici. Mirka na chvíľu odložila aj fotoaparát, aby sa mohla popozerať, aké skvosty tu majú.

Fotografovanie korza Zálesie si užili aj deti, ktoré zobrala fotografka Mirka so sebou. Ako vidieť, táto oddychová lokalita na Malom Dunaji je na prechádzku či výlet s deťmi ideálna a užij si to môžu všetci.

Redaktorka Katka a fotograf Peter si výlet na horskú chatu užili, a to nielen pre tie kopy snehu, ktoré v Malej Fatre majú. A keďže výstup do kopca bol náročný, neodmietli pohostenie jahodovými guľami s tvarohom, v ten deň čerstvo pripravenými.

#carovneslovensko

Boli ste niekde na výlete a chcete sa s nami podeliť o všetku tú krásu, ktorú ponúka naše čarovné Slovensko? Pošlite nám svoju snímku na magazin@carovneslovensko.sk, označte na svojich fotkách na Instagrame [@carovne_slovensko](https://www.instagram.com/carovne_slovensko) alebo použijete hashtag [#carovneslovensko](https://www.instagram.com/explore/tags/carovneslovensko) a my budeme radi vaše fotky zdieľať na našom profile alebo ich rovno uverejníme.

 Chata pri Zelenom plese patrí k tým najznámejším a zároveň najkrajším miestam vo Vysokých Tatrách. [Radoslav Hoppej @niejeturabezstura](#)

 Nad Nitrianskou Blatnicou sa nachádza Rotunda sv. Juraja, ktorá je slovenským unikátom, ide totiž o najstaršiu rotundu na našom území. [Radoslav Hoppej @niejeturabezstura](#)

 Každé ráno je výnimočné, ale toto skoré ráno s nádherným východom slnka na Klaku vo výške 1 352 m n. m. bolo o to výnimočnejšie. [Adriána Dolgová @somadriana](#)

 Nie je čas nudiť sa na tom našom Liptove. [Natália Pelach](#)

 Snehová rozprávka na [Martinských holiach](#). [Eva Laurová @evanestrip](#)

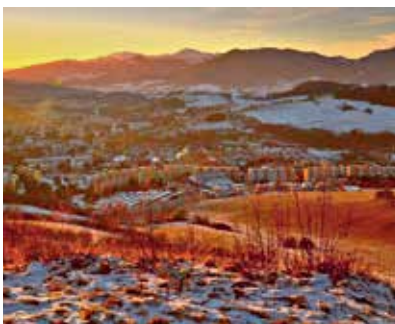
 Majestátny [Kľak](#) a jeho dokonalé kruhové výhľady až po Vysoké Tatry. [Simona Perinová](#)

 Fotka vznikla v mrazivom počasí na [Martinských holiach](#). [Michal Ďurdina @michaldurdina](#)

 Ukážka zimy od nás z [Nitrianskeho Pravna](#), okres [Prievdzia](#). Sme fanúšikovia časopisu, milovníci zimy a prírody. [Katka Krebesová](#)

 Ako verný fanúšik a čitateľ posielam svoju fotografiu západu slnka nad mestom [Dolný Kubín](#). [Milan Cafuta](#)

ČAROVNÉ OKO

Miroslav Mäsiar

Belianske Tatry

Miesto na vaše fotky

Chodíte radi do prírody? Cestujete po Slovensku a podarili sa vám unikátne zábery, ktorými by ste sa radi pochválili? Toto je to miesto, kde ich vieme ukázať v plnej kráse na veľkej ploche. Pošlite nám ich minimálne vo veľkosti A4 s rozlíšením 300 dpi na magazin@carovneslovensko.sk a dostanú šancu ukázať sa svetu.

TATRY

ŠTRBSKÉ PLESO

má 150

Text: Richard Filipko

Foto: Dreamstime, TASR, Štrba, Richard Filipko

MNOHÝM TURISTOM SA NÁVŠTEVA
VYSOKÝCH TATIER ANI NERÁTA, AK ASPOŇ NA
PÁR HODÍN NEJDÚ NA ŠTRBSKÉ PLESO. UŽ
V 19. STOROČÍ O ŇOM PÍSALI AKO O PERLE
TATIER. A PRÁVE TERAŽ JE 150 ROKOV OD
ZALOŽENIA OSADY ŠTRBSKÉ PLESO.

Vľavo je stará zubačka, ktorá bude onedlho nahradená novou. Vpravo je historická fotka Vily Prónay. V súčasnosti je tam koliba Patria.

Bola to oblasť vlastnená súkromníkom. Tam, kde sa v súčasnosti ľudia prechádzajú pomedzi stánky, kedysi len zopár ľudí poľovalo. Na mieste, kde teraz dovolenkári chodia do parádneho hotela Kempinski, bola kedysi prvá drevená stavba. Inak žiadne cesty, lyžiarske svahy, žiadne rekreačné stredisko.

„Majiteľ Štrbského Plesa Jozef Szentiványi chodil na to územie poľovať, ale nie sú záznamy, či aj niekde prespával. Neskôr poveril svojho hlavného lesného radcu Františka Zuskina, aby mu postavil na brehu plesa poľovnícku chatu. Zuskin si najal tesárov zo Štrby a v roku 1872 ju aj postavili. Tým sa pred 150 rokmi začala písať história osady Štrbské Pleso,“ hovorí Ing. Peter Chudý (69), ktorý roky viedol organizáciu cestovného ruchu v Tatrách, desaťročia žije v Tatrách, z toho 30 rokov býval na Štrbskom Plese. Je autor viacerých publikácií o Tatrách, najnovšia je kniha Šport je trvalým fenoménom Štrbského Plesa. Práve šport bol pre rozvoj

klúčový. Keď dal majiteľ Jozef Szentiványi postaviť prvú chatu, vtedy asi ešte netušil, že tým spustil proces, vďaka ktorému sa zo Štrbského Plesa stane najvyhľadávanejšia turistická oblasť Slovenska a neskôr aj športovisko svetového významu, v ktorom sa odohrajú desiatky svetových lyžiarskych podujatí vrátane piatich majstrovstiev sveta v klasickom lyžovaní (dvoje seniorské, troje juniorské).

Možno sa vznik ešte posunie

„Prvú chatu chcel Jozef Szentiványi pre seba, ale keďže bol široko-daleko známy, lebo Szentiványiovcí boli najbohatšou rodinou Liptova, pozýval na Štrbské Pleso veľa hostí. Chcel ich v dôstojných priestoroch pohostiť, poskytnúť im ubytovanie, tak v roku 1873 začal v chate ubytovávať známych, ktorí prišli hlavne na poľovačky. Szentiványi bol aj zakladajúcim členom Uhorského karpatského spolku (prvá turistická organizácia

Kedysi sa kúpali

♦ V minulosti využívali hostia v lete Štrbské pleso nielen [na člnkovanie](#), ale aj [na kúpanie](#), vznikla na ňom plávajúce. Do dna zabili drevené koly, na hladine vyrobili niečo ako mól, ohradili priestor na plávanie doskami, postavili šatne a kúpali sa. Ani nemuseli byť až takí otužilci, ako by sa mohlo zdať. Voda v Štrbskom plese má v lete na hladine aj **20 stupňov Celzia**, taká teplota je zhruba do metrovej hĺbky. Pleso má zvláštnu anomáliu, lebo priemerná teplota vody na hladine stúpa rýchlejšie ako priemerná teplota vzduchu. Je to v Tatrách pravdepodobne **jediné pleso**, ktoré takto reaguje.

na území Slovenska) a v stanovách spolku sa písalo o potrebe propagácie Tatier, ich sprístupňovania a výskumu. K Štrbskému plesu začali prichádzať ďalší a ďalší turisti a Szentiványi v roku

Jeden z najčastejších motívov fotiek, ktoré si robia turisti – v popredí pleso, nad ním veža veľkého mostíka a vzadu štít.

1875 poskytol pozemok pri jazere, drevo a peniaze na postavenie chaty, ktorú v prvých rokoch prevádzkoval spolok. Členovia Uhorského karpatského spolku ju nazvali z vďaky po Jozefovi Szentiványim, takže to bola Jozefova chata,“ hovorí Peter Chudý o začiatkoch slávy Štrbského Plesa.

Lenže dátumy o vzniku prvých stavieb sa možno posunú ešte hlbšie do histórie. Teraz vyšli dve knihy pri príležitosti 150. výročia založenia Štrbského Plesa – knihu Šport je trvalým fenoménom Štrbského Plesa napísal Peter Chudý a druhú Životné osudy Jozefa Szentiványiho napísali dvaja autori – liptovský archívár a historik z Liptovského Mikuláša Peter Vítek a Oto Jalčovník, milovník histórie Vysokých Tatier z Trebišova. Oto Jalčovník stále pátra po archívoch a pred Vianocami, keď už bola kniha

Dátumy o vzniku osady sa raz možno posunú ešte hlbšie.